

JOHN NGIGE NJOROGE
(ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΓΙΓΕ ΝΤΖΟΡΟΓΕ),

**ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΚΑΙ
ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ**

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΚΑΙ
ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ

Το βιβλίο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ του π. Κοσμά (Ιωάννη) Ngige Njorooge αποτελεί τη διδακτορική του διατριβή, υπό την επίβλεψη του ομοτίμου καθηγητού κ. Πέτρου Βασιλειάδη, την οποία υπέβαλε στο Τμήμα Θεολογίας του ΑΠΘ το 2011.

Copyright © 2020 CEMES Publications.

All rights reserved. Except for brief quotations in notices or reviews.

No part of this book may be reproduced in any manner without prior written permission from the publisher.

Επικοινωνία: cemes2014@gmail.com

Cover and Book design and typesetting by CEMES Publications

ISBN

CEMES: cemes.weebly.com

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ, ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
«ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ»

14

JOHN NGIGE NJORGE
(ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΓΙΓΕ ΝΤΖΟΡΟΓΕ)

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΚΑΙ
ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ

Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΩΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ
«ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ» ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ E-BOOK CEMES
Θεσσαλονίκη 2020

CENTER OF ECUMENICAL, MISSIOLOGICAL AND ENVIRONMENTAL STUDIES
“METROPOLITAN PANTELEIMON PAPAGEORGIU”

14

JOHN NGIGE NJORGE

**CHRISTIAN WITNESS
AND ORTHODOX SPIRITUALITY IN AFRICA**

THE DYNAMICS OF ORTHODOX SPIRITUALITY AS A MISSION
“PARADIGM” IN THE ORTHODOX WITNESS IN AFRICA

CEMES E-BOOK PUBLICATIONS
Thessaloniki 2020

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	8
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	11
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	13
0.1 Εισαγωγή.....	29
0.2 Αντικείμενο και στόχος της έρευνας	30
0.3 Επισκόπηση κύριας βιβλιογραφίας	31
0.4 Διευκρίνιση ορισμένων βασικών όρων	39
0.5 Μεθοδολογία και Διάταξη της Εργασίας.....	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ I	53
ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ.....	53
1.0 Εισαγωγή	53
1.1 Χριστιανισμός της Βόρειας Αφρικής.....	54
1.2 Χριστιανισμός της Τροπική Αφρικής.....	60
1.3 Ανεξάρτητες Αφρικανικές Εκκλησίες (AICs).....	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ II	75
Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΥΑ	75
2.0 Εισαγωγή.....	75
2.1 Το Κλασικό Παράδειγμα στη Θεολογία της Ιεραποστολής Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
2.2 Προβλήματα της Κλασικής Ιεραποστολής στις Κενιάτικες Εκκλησίες και Κοινωνίες..... Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
2.2.1 Η αναζήτηση για ανεξάρτητα Σχολεία και Εκκλησίες Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
2.2.2 Ιεραποστολική Εκπαίδευση..... Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
2.2.3 Οι Ιεραποστολικές Εκκλησίες και οι Αποικιακές Τακτικές Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
2.2.4 οι Ρωμαιοκαθολικοί..... Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
2.5 Η Τοπική Πολιτική και οι Χριστιανικές Ιεραποστολικές Εκκλησίες Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ III	108
Η ΑΝΟΔΟΣ ΚΑΙ Η ΕΞΑΠΛΩΣΗ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΥΑ (ΚΑΡΪΓ'Α).....	108
3.0 Εισαγωγή.....	108
3.1 Τα Πρώιμα Στάδια της Εκπαιδευτικού Συνδέσμου Κικούγιου Καρίγ'α	111
3.2 Τα Πρώιμα Στάδια της Εκκλησίας Κικούγιου Καρίγ'α.....	119
3.3 Η επέκταση της Αφρικανικής Ορθόδοξης Εκκλησίας της Αμερικής στην Ανατολική Αφρική	123
3.3.1 Οι Κανονικοί Ισχυρισμοί της Αφρικανικής Ορθόδοξου Εκκλησίας στην Αμερική	126
3.3.2 Η επέκταση της Αφρικανικής Ορθόδοξης Εκκλησίας της Αμερικής στη Νότια Αφρική	128
3.4 Η Εκκλησιαστική κληρονομιά του Αρχιεπισκόπου William Daniel Alexander στην	

Κένυα	129
3.4.1 Η Εξάπλωση της Αφρικανικής Ορθόδοξου Εκκλησίας στην Κένυα.....	136
3.4.2 Στο δρόμο για το Ελληνικό Ορθόδοξο Πατριαρχείο της Αλεξάνδρειας	142
3.5 Η απαγόρευση του Εκπαιδευτικού Συνδέσμου Κικούγιου Καίτγ'α και των Εκκλησιών του	147
ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV.....	153
Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Η ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΥΑ.....	153
4.0. Εισαγωγή.....	153
4.1. Η Επαναλειτουργία της Ορθόδοξης Εκκλησίας μετά τον πόλεμο των Μάου Μάου	153
4.2. Οι Ιεραποστολικές Μεθοδολογίες του Ελληνικού Ορθόδοξου Πατριαρχείου της Αλεξάνδρειας	159
4.3. Η Εκπαιδευτική Προσέγγιση του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου της Κύπρου.....	164
4.4. Σύγκρουση ταυτοτήτων στις Ορθόδοξες Ιεραποστολικές Μεθοδολογίες.....	166
4.4.1. Οι εσωτερικές συγκρούσεις και το σχίσμα στην αναζήτηση πολιτισμικής και εκκλησιαστικής ταυτότητας.....	172
4.4.2. Ενσαρκωτικές και συμφιλιωτικές προσεγγίσεις του Αρχιεπισκόπου Αναστασίου Γιαννουλάτου	180
4.4.3. Η Αφρικανική Ορθόδοξη Εκκλησία και το Ιουλιανό Ημερολόγιο	183
ΚΕΦΑΛΑΙΟ V.....	187
Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥ «ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ»	187
5.0 Εισαγωγή.....	187
5.1 Πνευματολογία και Ιεραποστολή της Εκκλησίας	188
5.2 Εκκλησιολογία και Ιεραποστολή της Εκκλησίας.....	193
5.2.1 Ευχαριστιακή Λειτουργία και Ιεραποστολή	197
5.3 Η Πνευματολογία ως Νέο Ιεραποστολικό Παράδειγμα	200
5.3.1 Ενσάρκωση και Δυναμική Ενέργεια του Αγίου Πνεύματος στην Ιεραποστολή	201
5.3.2 Συμφιλίωση και Θεραπεία.....	203
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	208
Η εφαρμογή του πνευματολογικού παραδείγματος της ιεραποστολής στην Αφρικανική Ορθοδοξία.....	208
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	223
Α. Ερωτηματολόγια.....	223
Β. Φωτογραφικό υλικό.....	229

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το 1997, όταν γράφτηκα στην Πατριαρχική Εκκλησιαστική Σχολή Μακάριος ο Γ' στο Ναϊρόμπι για να σπουδάσω Θεολογία και να γίνω ιερέας στην ενορία μου, άρχισε να μεγαλώνει μέσα μου η επιθυμία να μελετήσω όλο και περισσότερο το λόγο του Θεού. Η επιθυμία αυτή έγινε εντονότερη όσο περνούσα περισσότερες ώρες στη μικρή βιβλιοθήκη μας, διαβάζοντας. Μετά από οκτώ χρόνια κατήχησης σε τοπικές ενορίες στην Κένυα, η επιθυμία αυτή έγινε όνειρο ζωής· ένα όνειρο που ήθελα πολύ να γίνει πραγματικότητα. Αυτό το όνειρο έγινε προσευχή, και θυμάμαι πως προσευχόμουν, παρακαλώντας τον Θεό να μου δώσει περισσότερες ευκαιρίες για να μελετήσω και να δοξάσω το όνομά Του. Εκείνος απάντησε στην προσευχή μου χαρίζοντάς μου κάποιες υπέροχες ευκαιρίες. Μου έδωσε τη δυνατότητα να φοιτήσω στο Οικουμενικό Ινστιτούτο Bossey της Ελβετίας, στο Πανεπιστήμιο Ράντμπουντ στο Ναϊμέχεν της Ολλανδίας και στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης, όπου τελικά το όνειρό αυτό γίνεται πραγματικότητα με την ολοκλήρωση αυτής της διατριβής.

Στη διάρκεια των σπουδών μου, παρατήρησα ότι ο πλούτος της Ορθόδοξης Θεολογίας ακόμη δεν έχει ενσωματωθεί στην αφρικανική πραγματικότητα, κάτι που θα μπορούσε να δώσει απαντήσεις στις πνευματικές και κοινωνικές ανάγκες του αφρικανικού λαού. Η Ορθοδοξία βρίσκεται συνάμα κοντά στην παραδοσιακή αφρικανική θρησκευτικότητα, αλλά και πολύ μακριά από την αφρικανική κοσμολογική θεωρία και φιλοσοφία. Αυτός ακριβώς είναι ο λόγος που η διατριβή αυτή επικεντρώθηκε στον τομέα της ιεραποστολής, μέσω της οποίας η Ορθόδοξη Θεολογία, θεωρητικά, συναντά την αφρικανική πραγματικότητα. Η ψυχή του ανθρώπου επικοινωνεί με το Δημιουργό της μέσα σε ένα περιβάλλον που της είναι οικείο και για αυτόν το λόγο, μέσω της ιεραποστολής, θα μπορούσαμε να προσεγγίσουμε ανθρωπολογικά τη Θεολογία. Οι ιεραπόστολοι στην Αφρική θα πρέπει πρώτα να κατανοήσουν το θρησκευτικό περιβάλλον της Αφρικής προτού να αρχίσουν να κηρύττουν την Ορθόδοξη πίστη. Γι' αυτόν το λόγο, στην παρούσα διατριβή συνδύασα αυτά τα δύο στοιχεία, μελετώντας πρώτα τον τομέα στον οποίο πραγματοποιείται η ιεραποστολή της Εκκλησίας και στη συνέχεια αναπτύσσοντας μια θεολογική μέθοδο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά τη

διάρκεια της ιεραποστολής. Αυτό γίνεται μέσω της Θεολογίας της ενσάρκωσης του Λόγου. Η πανταχού παρουσία του Θεού μέσα στην πλάση φανερώνεται με το Θείο Λόγο· δηλαδή η Θεολογία συναντά την ανθρωπότητα μέσα από τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος, για τη σωτηρία του κόσμου. Χωρίς την ιεραποστολή, η Εκκλησία θα παραμείνει εσχατολογική. Γι'αυτό η Εκκλησία καλείται να φέρει αυτή την εσχατολογική πραγματικότητα στον κόσμο που υποφέρει.

Η παρούσα διατριβή ολοκληρώθηκε με την υποστήριξη πολλών ανθρώπων και ιδρυμάτων. Χρωστάω ευγνωμοσύνη στον επιβλέποντα Καθηγητή μου Πέτρο Βασιλειάδη, στον Καθηγητή Γεώργιο Μαρτζέλο και στον Επίκουρο καθηγητή Στυλιανό Τσομπανίδη, χωρίς την υποστήριξη των οποίων η διατριβή μου δε θα μπορούσε να ολοκληρωθεί. Ο κ. Βασιλειάδης, ως επιβλέπων καθηγητής, αφιέρωσε πολύ χρόνο για να διαβάσει διάφορα προσχέδια της εργασίας αυτής και έκανε σημαντικές προτάσεις που βοήθησαν ώστε η διατριβή να παραμείνει πιστή στον ακαδημαϊκό στόχο της. Θα ήθελα να ευχαριστήσω επίσης τους κ. Μαρτζέλο και κ. Τσομπανίδη, οι οποίοι δέχτηκαν να μετάσχουν στην τριμελή συμβουλευτική επιτροπή αυτής της διατριβής. Οι γνώσεις τους στη Δογματική Θεολογία και τις Οικουμενικές Σπουδές αντίστοιχα, καθιστούν τη συμβολή τους στην εργασία μου ανεκτίμητη.

Θα πρέπει να εκφράσω επίσης την ευγνωμοσύνη μου σε όλους εκείνους στην Κένυα και στην Ελλάδα που μου αφιέρωσαν το χρόνο τους και δέχθηκαν να τους πάρω συνέντευξη ώστε να αντλήσω τις απαραίτητες πληροφορίες. Αναμφίβολα, η συμβολή τους ήταν πολύ σημαντική και χωρίς αυτούς η διατριβή αυτή δε θα μπορούσε να ολοκληρωθεί. Αυτές οι πληροφορίες, οι ιστορίες και οι εμπειρίες τους κατέστησαν δυνατή την ανασύσταση της ιστορίας της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Κένυα.

Ευχαριστώ επίσης τη Θεολογική Βιβλιοθήκη Pitts του Πανεπιστημίου Emory των ΗΠΑ, που μετά από αίτησή μου βρήκαν και μου απέστειλαν πολλά από τα έγγραφα που χρειάστηκα για την εργασία μου. Πρέπει ακόμη να ευχαριστήσω το προσωπικό των Εθνικών Αρχείων του Ναϊρόμπι που με βοήθησαν να βρω τα απαραίτητα έγγραφα, καθώς επίσης και το προσωπικό της Αδελφότητας Ορθοδόξου Εξωτερικής Ιεραποστολής

Θεσσαλονίκης, που μου επέτρεψε την πρόσβαση σε σχετικά αρχεία. Επίσης, θέλω να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην οικογένεια του εκλιπόντος πατέρα Ελευθέριου Muiruri Ndwaru, που μου επέτρεψε την πρόσβαση σε όλα τα έγγραφα που είχε στην κατοχή του από την εποχή που διετέλεσε γενικός γραμματέας της Εκκλησίας της Κένυας.

Η διατριβή αυτή ολοκληρώθηκε με υποτροφία που έλαβα από το ΙΚΥ, την οικονομική ενίσχυση του οποίου δεν μπορώ να παραβλέψω, καθώς κάλυψε ορισμένα από τα έξοδα διαβίωσής μου στη διάρκεια των σπουδών μου. Είμαι ευγνώμων επίσης στο πρόγραμμα υποτροφιών του Παγκόσμιου Συμβουλίου Εκκλησιών που δέχθηκε να μου προσφέρει μια υποτροφία, χωρίς την οποία δε θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί καμία έρευνα. Αυτή η υποτροφία κάλυψε όλες τις ταξιδιωτικές δαπάνες μου στην Κένυα και αυτές που προέκυψαν κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων.

Θερμές ευχαριστίες οφείλονται σε όλους όσους, άμεσα ή έμμεσα, συνέβαλαν στην ολοκλήρωση αυτής της διατριβής. Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τη σύζυγο μου τη Νατάσα και το γιο μου τον Ιωσήφ για την αγάπη, την κατανόηση και την απέραντη υποστήριξή τους.

Ο πλούτος της Ορθόδοξης θεολογίας δεν έχει ενσωματωθεί στην αφρικανική πραγματικότητα, κάτι που θα μπορούσε να δώσει απαντήσεις στις πνευματικές και κοινωνικές ανάγκες του αφρικανικού λαού. Η Ορθοδοξία βρίσκεται σνάμα κοντά στην αφρικανική θρησκευτικότητα, αλλά πολύ μακριά από την αφρικανική κοσμολογική θεωρία και φιλοσοφία. Αυτός ακριβώς είναι ο λόγος που η διατριβή αυτή επικεντρώθηκε στον τομέα της ιεραποστολής, μέσω της οποίας η Ορθόδοξη θεολογία θεωρητικά συναντά την αφρικανική πραγματικότητα

(Από τον Πρόλογο του συγγραφέα)